

Datum vergadering	16 april 2024
Omschrijving agendapunt	De spreidingswet en de stand van zaken binnen de gemeente Sluis
Portefeuillehouder	Wethouder M. van Oostenbrugge-Bertou en Burgemeester mr. M.M.D. Vermue
De spreidingswet en de stand van zaken binnen de gemeente Sluis	
<u>Aanleiding</u> 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (de Spreidingswet) in werking getreden. Het doel van deze wet is om te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielopvang over provincies en gemeenten. Het doel van deze notitie is om inzicht te geven in de opgaven die er landelijk en provinciaal liggen en hoe we hier in de gemeente Sluis invulling aan geven. Ook wordt aangegeven waar de (bestuurlijke) verantwoordelijkheid belegd is, en wat de toekomstige ontwikkelingen zijn op gebied van opvang van vluchtelingen. <u>De spreidingswet en opvang in de gemeente Sluis</u> <u>Huidige situatie</u> Voor 1 februari 2024 is vastgesteld hoeveel opvangplekken de komende twee jaar nodig zijn voor de opvang van asielzoekers. Ook het aantal opvangplaatsen voor Oekraïense oorlogsvluchtelingen en het aantal te plaatsen statushouders worden meegenomen in de bekendmaking van de te realiseren aantallen. (De Meerjarige Productie Prognose (MPP), bijlage 1 en 2) <u>Opdracht</u> De verdeling van deze asielplaatsen is in de Spreidingswet provinciaal bepaald en wordt (indicatief) verdeeld over de 13 Zeeuwse gemeenten. Bij deze verdeling wordt gekeken naar de SES-WOA score. Dat wil zeggen dat er gekeken wordt naar het aantal inwoners van de gemeente en de sociaal economische score (gebaseerd op welvaartspeil en het opleidingsniveau van de inwoners) van de gemeente. Op 1 februari 2024 is bekendgemaakt dat de prognose is dat er landelijk 96.000 opvangplekken nodig zullen zijn. Dit aantal wordt verdeeld over de 12 Nederlandse Provincies. Voor Zeeland houdt dit in dat er Zeeuws breed gezocht moet worden naar 2109 opvangplaatsen. Op basis van de SES-WOA score zou dit in 2025 gaan om 126 opvangplekken voor asielzoekers (dit is inclusief de opvang van 11 alleenreizende minderjarige asielzoekers) in de gemeente Sluis. In een provinciaal plan moeten de gemeenten gezamenlijk aangeven op welke wijze zij invulling geven aan de provinciale opgave. In het provinciaal plan kunnen ook de opgaven op het gebied van opvang ontheemden Oekraïne en het plaatsen van statushouders worden opgenomen. Gemeenten kunnen ook afspraken maken over het onderling 'uitruilen' van de opgaven. Jaarlijks worden deze aantallen opnieuw bepaald. en moeten gemeenten en provincie nieuwe plannen maken om te kunnen voldoen aan deze opgaven. Voor 1 november moet er een provinciaal plan zijn waaraan alle Zeeuwse gemeenten hun steentje bijdragen. Vervolgens biedt de Commissaris van de Koning zijn verslag met het provinciaal plan aan de staatssecretaris van J&V. Als de provincie en gemeenten voldoen aan de aantallen voor opvang dan legt de minister dit vast in een verdeelbesluit. De financiële uitkeringen die de gemeente ontvangen voor de opvang van asielzoekers zijn gebaseerd op de aantallen die genoemd worden in het vaststellingsbesluit. Als de gemeente (en daarmee dus ook de provincie) geen concrete plannen kunnen aanleveren per 1 november 2024, dan zal de staatssecretaris hierover in overleg gaan met de Provincie en de gemeenten. Als dit niets oplevert zal de staatssecretaris hierop ingrijpen. Vanaf 1 februari 2025 kan er gebruik gemaakt worden van de ministeriele bevoegdheid om gedwongen plaatsing binnen de gemeente te forceren. Zie hiervoor bijlage 3, de werking van de spreidingswet. <u>De verschillende doelgroepen, aantallen en verantwoordelijkheden</u>	
Wie	Reguliere statushouders

Wat zijn dit?	Reguliere statushouders zijn asielzoekers die in een asielzoekerscentrum (AZC) of een andere (nood)locatie van het COA de volledige procedure doorlopen hebben, een (tijdelijke) verblijfsvergunning hebben en gekoppeld worden aan een woning in onze gemeente. Vaak zijn zij in afwachting van gezinshereniging.
Waar huisvesten we deze mensen?	Deze reguliere statushouders worden in principe gehuisvest in sociale huurwoningen. Tijdelijk kunnen er ook andere opvangmogelijkheden worden ingezet.
Wanneer worden deze mensen gehuisvest?	Zodra een huurwoning beschikbaar is voor een, aan de gemeente Sluis gekoppelde, statushouder
Onder wiens verantwoordelijkheid wordt dit uitgevoerd?	Zodra deze statushouders gekoppeld zijn aan de gemeente, vallen zij onder onze verantwoording. Ook het inburgeringsproces wordt dan gestart. Gemeente is ervoor verantwoordelijk dat gecontroleerd wordt of het inburgeringsproces doorlopen wordt.
Wat is de taakstelling?	Achterstand over 2023 is 25 personen + taakstelling 1 ^e helft 2024 is 24 personen in totaal betreft dit dus 49 personen. Hiervan zijn onlangs 10 personen geplaatst. (stand per 12-04-2024) Als gemeente moeten we in de eerste helft van 2024 nog opvang voorzien voor 39 statushouders.
Waar ligt de bestuurlijk verantwoordelijkheid?	Bij het dagelijks bestuur van de gemeente, het college van burgemeester en wethouders.
Wat voor bijzonderheden zijn er?	Huisvesting van reguliere asielzoekers vindt plaats in sociale huurwoningen. Omdat het, mede op basis van de wet passend toewijzen, niet altijd even eenvoudig is om voldoende reguliere huurwoningen beschikbaar te krijgen bij de woningbouwvereniging, wordt er momenteel gekeken naar een groepslocatie waar tot maximaal 35, aan de gemeente Sluis gekoppelde, statushouders tijdelijk gehuisvest worden. Hier kunnen deze statushouders wonen tot er een geschikte sociale huurwoning voor hun gevonden is. Door gebruik te maken van deze groepslocatie wordt de achterstand die we momenteel hebben in het huisvesten van statushouders versneld ingelopen.
Wie	Asielzoekers
Wat zijn dit?	Asielzoekers zijn mensen die vanuit hun eigen land op de vlucht internationale bescherming zoeken, maar wiens beroep op vluchtelingenstatus nog niet bepaald is. Asielzoekers moeten in staat zijn om te bewijzen dat ze voldoen aan de criteria om beschermd te worden als vluchteling. In Nederland beslist de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) of een asielzoeker wordt erkend als vluchteling.
Waar huisvesten we deze mensen?	Vluchtelingen verblijven in een asielzoekerscentrum (AZC) of een andere opvanglocatie van het COA

Wanneer worden deze mensen gehuisvest?	Na registratie in Ter Apel worden de vluchtelingen verdeeld over de asielzoekerscentra in Nederland. Als er geen plek is in een regulier AZC, worden deze mensen gehuisvest in een noodopvanglocatie van het COA of een andere locatie onder verantwoordelijkheid van het COA, maar in beheer van een andere organisatie.
Onder wiens verantwoordelijkheid wordt dit uitgevoerd?	Het COA is verantwoordelijk voor het dagdagelijks reilen en zeilen op een opvanglocatie.
Wat is de taakstelling?	126, waarvan 11 AMV's Op dit moment worden er geen asielzoekers in onze gemeente gehuisvest.
Waar ligt de bestuurlijk verantwoordelijkheid?	College van burgemeester en wethouders. Hierbij sluit het college een bestuursovereenkomst af met het COA. Op basis van art 160, lid d is het college bevoegd om deze privaatrechtelijke overeenkomst af te sluiten. Op basis van art 169, lid 4 licht het college de gemeenteraad in en kan deze wensen en bedenkingen uiten.
Wat voor bijzonderheden zijn er?	De druk op het asiel stelsel is hoog. De AZC's zitten al maandenlang volledig vol. Op tal van plaatsen heeft het COA al noodopvanglocaties ingericht. Ook verlenen gemeenten hulp door crisisnoodopvanglocaties te openen. In onze gemeente is er tussen oktober 2022 en december 2023 in de voormalige sporthal in Aardenburg crisisnoodopvang geboden aan 40 asielzoekers.

Wie	Oekraïense ontheemden
Wat zijn dit?	Oekraïense ontheemden zijn inwoners van Oekraïne die voor de oorlog in Oekraïne gevlucht zijn en vallen onder de Europese richtlijn tijdelijke bescherming. Over het algemeen zijn dit mensen met een Oekraïens paspoort, een permanente verblijfsvergunning voor Oekraïne, mensen die getrouwd zijn met een Oekraïens staatsburger of mensen die kinderen hebben die Oekraïens staatsburger zijn.
Waar huisvesten we deze mensen?	In onze gemeente worden deze mensen gehuisvest in een tweetal groepslocaties en een unitpark.
Wanneer worden deze mensen gehuisvest?	Zodra Oekraïense ontheemden zich melden bij de gemeente worden zij gehuisvest. Het is ook mogelijk dat deze mensen doorverwezen worden vanuit 1 van de landelijke opvangpunten.
Onder wiens verantwoordelijkheid wordt dit uitgevoerd?	Onder verantwoordelijkheid van de gemeente. COA heeft hier geen bemoeienis mee. Doordat deze groep ontheemden vallen onder de Europese richtlijn tijdelijke bescherming gelden er voor deze ontheemden andere regels dan voor vluchtelingen en statushouders. Oekraïense ontheemden hebben recht op onderdak en leefgeld en mogen al heel snel na aankomst werken en naar school. Hiervoor dienen ze wel een sticker aan te vragen

	bij de IND. De IND beoordeeld of deze ontheemden werkelijk onder de Europese tijdelijke richtlijn vallen.
Wat is de taakstelling?	De regionale inspanningsverplichting is op dit moment 3763 ontheemden (gebaseerd op de landelijke inspanningsverplichting voor het huisvesten van 97.000 ontheemden. Voor de gemeente Sluis betekend dit 310 bedden. Op dit moment huisvesten we al 212 Oekraïense ontheemden. Recent is bekend geworden dat de landelijke inspanningsverplichting verhoogd wordt. Op 1 januari 2025 moeten er 120.000 opvangplekken voor ontheemden beschikbaar zijn.
Waar ligt de bestuurlijk verantwoordelijkheid?	Sinds 1 april 2022 zijn burgemeesters verantwoordelijk voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Dit doen zij op basis van staatsnoodrecht. Binnenkort wordt dit staatsnoodrecht vervangen door de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne. Dan gaat de verantwoordelijkheid ook over van de burgemeester op het gehele college van B&W.

Als bijlage 3 is een infographic toegevoegd waarin kort wordt weergegeven wat de opgaven en de stand van zaken is inzake de opvang van vluchtelingen in de gemeente Sluis.

Noodopvang

Door de steeds hoog blijvende druk op het asielstelsel zitten de AZC's en de noodopvanglocaties vol. Het aanmeldcentrum in Ter Apel vangt ook al meer dan een maand lang meer mensen op dan volgens de vergunning toegestaan is. Omdat er pas in 2025 enige effecten van de spreidingswet te verwachten zijn, vraagt het COA de gemeenten nu om mee te werken aan snelle realisatie van de asielopvang. Desnoods door het inzetten van een tijdelijke locatie, vooruitlopend op een definitieve plek. In het geval van de gemeente Sluis doet het COA een beroep op onze gemeente om te voorzien in een tijdelijke noodopvanglocatie. Hiervoor is de vraag gesteld of er opvang geboden kan worden in een hotels van een landelijke hotelketen. Hotels van deze keten zijn gelegen in Nieuwvliet-Bad en Sluis.

COA heeft hiervoor op landelijk niveau de samenwerking gezocht met deze hotelketen, waarbij er, daar waar mogelijk, voor korte tijd (diverse maanden tot een jaar) asielzoekers of statushouders worden opgevangen. Doordat dit opvang voor korte termijn betreft, is vergunning technisch niet altijd een aanpassing van de omgevingsvergunning nodig. Er kan dan gewerkt worden met een tijdelijke afwijking van het bestemmingsplan. Hoe dit werkt zal hieronder worden toegelicht. .

Ruimtelijke procedure

Om te komen tot realisatie van een tijdelijke (nood)opvanglocatie is het nodig om een ruimtelijke procedure te lopen.

Onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna Wabo) bestond de mogelijkheid om met een omgevingsvergunning voor het afwijken van het bestemmingsplan voor een termijn van ten hoogste 10 jaar, het gebruik van een bouwwerk te wijzigen. Dit werden de zogenoemde 'kruimelgevallen' genoemd.

Op basis van een handreiking van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna RVO) kan geconcludeerd worden dat aan noodopvang medewerking verleend kon worden op basis van de 'kruimelregeling' zoals deze onder de Wabo bestond. RvO geeft hierover het volgende aan. 'Via de Wabo en het daarbij behorende Besluit omgevingsrecht (Bor) kan het college van burgemeester en wethouders tijdelijk afwijken van het bestemmingsplan.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024) is de Wabo niet meer van kracht. Echter is de mogelijkheid tot afwijken van het bestemmingsplan (nu omgevingsplan), zoals deze voorheen in de 'kruimelgevallen' stond beschreven, overgenomen in het Omgevingsplan waardoor nog steeds van deze mogelijkheid gebruik gemaakt kan worden. Zie ook [Gemeentebld 2024, 43764 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officiëlebekendmakingen.nl\)](#)

Op basis hiervan kan het College van burgemeester en wethouders omgevingsvergunning verlenen voor het tijdelijk afwijken van het omgevingsplan ten behoeve van het tijdelijk wijzigen van het gebruik van een bestaand bouwwerk voor de realisatie van noodopvang voor een periode van maximaal 10 jaar. Deze omgevingsvergunning kan worden afgehandeld op basis van de reguliere procedure met een doorlooptijd van 8 weken. Deze 8 weken is gebaseerd op een ingediende aanvraag waarbij alle benodigde stukken zijn ingediend. Na verlenen van de omgevingsvergunning is er nog een periode van 6 weken waarin bezwaar kan worden ingediend.

Om een dergelijke omgevingsvergunning te verkrijgen dient er sprake te zijn van een goede ruimtelijke ordening. Om aan te tonen dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening dient de aanvrager van de omgevingsvergunning een ruimtelijke onderbouwing op te stellen waaruit blijkt dat voldaan wordt aan een goede ruimtelijke ordening.

Brandveiligheid

Afhankelijk van de locatie is er mogelijk tevens een melding brandveiligheid vereist.

NB: De omgevingswet is sinds 1 januari jl. van kracht. Er is nog geen jurisprudentie. Bovenstaande informatie is op basis van de kennis zoals die nu voorhanden is. In de loop van het jaar zal jurisprudentie gaan ontstaan waardoor het voor zou kunnen komen dat processen aangepast moeten gaan worden.

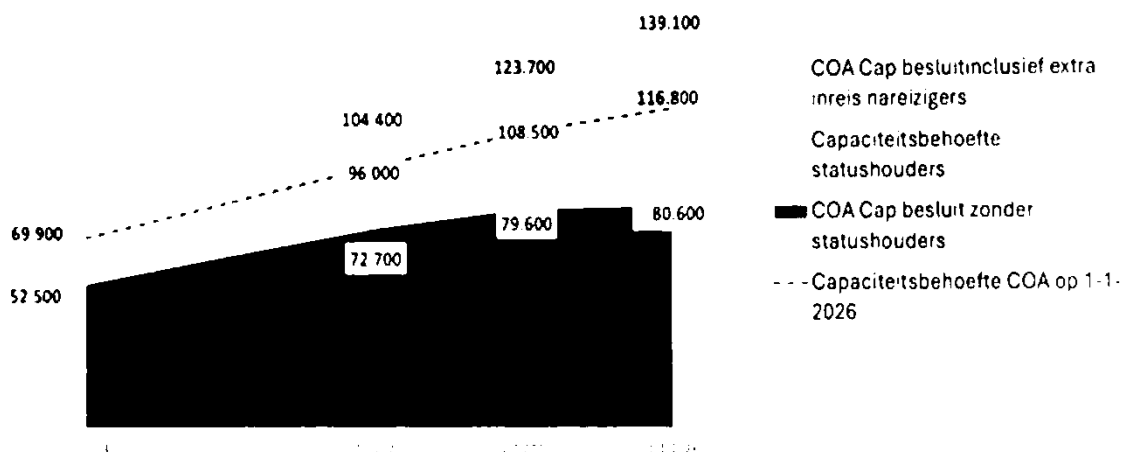
Ontwikkelingen en prognoses

Asielopvang

Op basis van het verwacht aantal asielzoekers dat komt, de snelheid van de procedure en hoeveel mensen huisvesting krijgen in een gemeente, verwacht het COA dat er op 1 januari volgend jaar bijna 97.500 opvangplekken nodig zijn. Dit aantal kan oplopen naar 133.500 opvangplekken op 1 januari 2026. Vanuit de Spreidingswet is vastgesteld dat er uiterlijk per 1 juli volgend jaar 96.000 opvangplekken moeten zijn. De Spreidingswet kent een raming voor 2 jaar (tot 1 februari 2026) en deze is vastgesteld op 96.000 plekken. Dat aantal blijft leidend voor gemeenten.

In onderstaande grafiek is de capaciteitsbehoefte aan opvangplekken voor de komende 2 jaar weergegeven. Hierbij wordt uitgegaan van een medio-scenario. Op basis van daadwerkelijke instroom kan dit nog wijzigen. Wijzigingen tussendoor zijn mogelijk als er sprake is van een (nieuwe) oorlog of natuurramp, dat is op dit moment niet aan de orde.

Capaciteitsbehoefte op basis medio-scenario

Statushouders

Gemeenten hebben de wettelijke plicht om statushouders een passende woonruimte aan te bieden. Dat betekent dat de gemeenten de eerste helft van dit jaar voor 18.750 mensen een woning moeten toewijzen. Daar bovenop komt de achterstand van eind vorig jaar van ongeveer 6.400. Daarmee komt het totaal aantal

op ruim 25.000 statushouders die voor 1 juli dit jaar een woning moeten krijgen. Omdat er teveel statushouders in de asielopvang blijven, moet het tempo omhoog. Dat is ook beter voor de mensen zelf, die kunnen integreren door bijvoorbeeld te werken of een opleiding te volgen. Voor de tweede helft van dit jaar moeten 17.000 statushouders worden gehuisvest.

Oekraïne

De oorlog in Oekraïne is nog altijd niet voorbij. Hierdoor blijven er ook vluchtelingen uit dit land naar Nederland komen. Voor dit jaar gaat het naar verwachting om 28.000 nieuwe mensen uit Oekraïne. De verwachting is dat per 1 januari volgend jaar rond de 136.000 vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland verblijven. Hiervoor zijn 120.000 gemeentelijke opvangplekken nodig op 1 januari volgend jaar. Als gevluchte Oekraïners eigen inkomsten hebben door bijvoorbeeld werk, is het plan van hen een eigen bijdrage te vragen als tegemoetkoming in de kosten van opvang. Dit zal een bedrag zijn van € 105,- per (werkende) meerderjarige. De verplichting tot het betalen van dit bedrag is opgenomen in de tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne die waarschijnlijk rond 1 mei van dit jaar in werking treedt.

Bijlage 1: Kamerbrief

Bijlage 2: Meerjarige productie prognose 2024-1

Bijlage 3: De werking van de spreidingswet

Bijlage 4: Infographic gemeentelijke opgave